

SLOVENSKI NAROD.

Izbaja vsak dan zvečer, izimši nedelje in praznike, ter velja po pošti prejemati za avstrijsko-ogerske dežele za vse leto 13 gld., za pol leta 8 gld., za četrt leta 4 gld., jeden mesec 1 gld. 40 kr. — Za Ljubljano brez pošiljanja na dom za vse leto 13 gld., za četrt leta 8 gld. 30 kr., za jeden mesec 1 gld. 10 kr. Za pošiljanje na dom računa se po 10 kr. za mesec, po 30 kr. za četrt leta. — Za tuje dežele toliko več, kolikor poština znaša.

Za oznanila plačuje se od četiristopne petit-vrste po 6 kr., če se oznanilo jedenkrat tiska, po 5 kr., če se dvakrat, in po 4 kr., če se trikrat ali večkrat tiska.

Dopisi naj se izvolé frankirati. — Rokopisi se ne vračajo. — Uredništvo in upravnništvo je v Ljubljani v Frana Kolmana hiši „Gledališka stolba“.

Upravištvu naj se blagovoliijo pošiljati naročnine, reklamacije, oznanila, t. j. vse administrativne stvari.

Hipotekarni dolgovi na kmetskih posestvih.

II

×. Odkar se je vlada jela pečati z vprašanjem, kako bi se kmetski stan obvaroval popolnega propada, nabirali so se razni statistični podatki, da se s tem ustvarja nekaka realistična podloga za daljno delovanje. Pred vsem je trebalo izvedeti, koliko je uknjiženih dolgov na kmetskih posestvih in kakšne obresti upniki od dolžnikov zahtevajo. Pravosodno ministerstvo je tedaj z naredbo dne 17. maja 1882 sodnijam ukazalo, da morajo sestaviti iz javnih knjig sumarični izpis vseh hipotekarnih dolgov, ter jih ločiti po visokosti obrestij. Ker gruntne knjigovodje že od l. 1868. vsako leto poročajo o spremembah glede bremen v zemljiških knjigah, so kmalu rešili svojo nalogo ter izpise poslali pravosodnemu ministerstvu, katero jih je v sestavo izročilo centralni komisiji za upravno statistiko na Dunaji. Komisija pa je nedavno izdala končne skupne izkaze,*) iz katerih povzamemo sledeče zanimive številke.

V deželah z zemljiškimi knjigami, to je: Gornja- in Dolnja-Avstrija, Solnograd, Štirska, Koroška, Kranjska, Tirolska, Moravska, Češka in Šlezija je koncem leta 1881. na vseh posestvih bilo uknjiženih 2.723.527.610 gld. ter od teh na deželnih deskah 273 milj., v rudarskih knjigah 67 milj., pri sodiščih, tedaj na meščanskih posestvih, 436 milijonov, na kmetskih posestvih pa 1.946 milijonov gold. (v okroglih številkah). Od leta 1871 do 1881 so narasli dolgovi za 859 milijonov gold., tedaj vsako leto za blizu 86 milijonov gold. Le v letu 1881. se kaže naraščaj samo 10 milijonov gold., pa to menda vsled tega, ker se je pri izdelovanju novih zemljiških knjig mnogo že poravnanih dolgov

*) Statistische Monatschrift. IX. Jahrg. 7. Heft. 1883.

izbrisalo, kajti na novo uknjižilo se je v tem letu 246 milj. gold.

Uknjiženo je bilo v tistih deželah, ki nas najbolj zanimajo, in sicer v deželni deski: na Kranjskem 5.431.857 gld., na Štajerskem 26.112.326 gld., na Koroškem 6.659.283 gld.; v rudarskih knjigah: po isti vrsti 933.648 gld., 16.399.996 gld., 2.992.309 gold.; pri sodiščih prve instance: 3.981.815 gld., 25.413.769 gld., 2.902.019 gld.; na Primorskem s Trstom 31.349.573 gld.; pri okrajnih sodnijah, tedaj na kmetskih posestvih: na Kranjskem 54.885.820 gld., na Štajerskem 190.763.839 gld., na Koroškem 52.108.789 gld., na Primorskem 57.122.800 gld. In zdaj naj človek trdi, da s tako v dolgove zakopanimi posestvi je še mogoče kmetu shajati in naprej gospodariti, ne da bi prišel s časoma na boben.

Res, da so v tej svoti zapopadeni vsi zneski, ki so vsled zapuščinskih razprav uknjiženi in da je povsod nekoliko dolgov še zapisanih v knjigah, dasi so zdavna plačani in le vsled nemarnosti dolžnikov še ne izbrisani. A glavni znesek so vendar pravi, še obstoječi dolgovi. Kar zadeva visokosti obrestij, je na Kranjskem uknjiženih 27 milijonov brez natančnejega zaznamovanja obresti, 466.305 gld. po 4 %, 19.263.953 gld. od 4 do 5 %, 814.937 gld. od 5 do 5 1/2 %, 13.776.397 gld. od 5 1/2 do 6 %, 1.872.905 gld. po 6 do 7 %, 797.926 gld. po 7 do 8 %, 74.605 po 8 do 9 %, 864.933 gld. od 9 do 10 %, 104.251 gld. od 10 do 12 %, 81.069 gld. nad 12 %. Če se računa za Kranjsko le 50 milijonov gold. dolga povprek s 5 %, bi morali kmetski posestniki 2 milijona 500.000 gld. na leto prihraniti, da poplačajo obresti za svoje dolgove, ali štirikrat toliko, kolikor znaša ves gruntne davek.

Štajerska, Koroška in Primorska neso nič na boljem. Na Štajerskem je na kmetskih posestvih

uknjiženih dolgov 190 milijonov 764.000 gld., tedaj skoraj štirikrat toliko, kakor na Kranjskem, kar dokazuje silno obremenjenost tudi v tej deželi; na Koroškem pa 52.108.789 gld., tedaj razmeroma tudi več, kakor na Kranjskem. Sploh je poprej tako hvaljena Štajerska zdaj razmeroma najbolj zadolžena in se s svojimi dolgovi v znesku 258 milijonov gld. bliža Moravski, ki ima le nekoliko več, namreč 296 milijonov uknjiženih dolgov. Ako se primerja znesek dolgov s številom prebivalstva, spada v avstrijskih deželah z uravnanimi zemljiškimi knjigami na osebo 189 gld., na Francoskem 218 gld., na Italijanskem 172 gld.; na Štajerskem 213 gld., v tem ko pride na Kranjskem le 135 gld. in na Koroškem 185 gold. povprek na osebo. Nemški liberalizem je ravno na Štajerskem najhujše razsajal in zlasti kmetsko prebivalstvo tiral do tacega propada, o katerem se še pred 15 leti najhujemu pesimistu niti sanjati ne bi moglo.

Ako se pa v poštev jemlje velikost zemlje, pride v vseh deželah na kvadratni kilometer 14.511 gld.; na Štajerskem 11.572 gld., na Kranjskem 6.502 in na Koroškem 6.261 gld. Upniki so v prvi vrsti branilnice s 468 milj. gold., potem banke s 462 milijoni, zavarovalnice z 28 milj. posojilnice s 37 milijoni, javni fondji z 42 milijoni gld., ostali pa zasobniki.

Obresti za take ogromne svote redno plačevati dolžnikom pri najboljši volji ni mogoče. Prisiljeni so tedaj iskati denarja, kjer in kakor koli ga dobé, da poravnajo obresti in tožbene stroške. Zadolženje narašča, konec je eksekutivna dražba, a predno pride do 3., uničeno je posestvo včas tako vandalično, da se je posekalo vse sadno drevje, da so se porušila poslopja in celo zemlja raz njive odpeljala. Kjer se je poprej cela družina lahko redila, tam je zdaj pustota, morda za jedno celo genera-

LISTEK.

Klara Milič.

(Ruski spisal J. C. Turgenjev, poslovenil J. P.)

IX.

(Dalje.)

Iz njegovih besed zvedel je Aratov, da je pravo ime Klare Milič bilo Katarina Milovidova; da je njen pokojni oče bil učitelj risanja v Kazanu, risal je slabe portrete in carske slike — bil je pijanec in domač tiran; — sicer se je pa štel mej izobražene ljudi!... (in Kupfer se je samodovoljno zasmejal, kakor bi bil kaj umnega povedal) — zapustil je udovo kupčijskega rodu, jako neumno babo prav iz Ostrovskega, in še jedno hči, precej staršo od Klare, ki je pa njej jako podobna — deklico jako umno, pa prenapeto, bolno — in preveč razvito, bratec, moj! Živel ste obe skupaj — udova in hči, premožno v dobri lastnej hiši, pridobljene od prodaje slabih slik... Klara... ali Katarina, kakor hočeš, so že v otroških letih občudovali zaradi njene nadarjenosti — bila je trmasta, kaprizna in surova — vedno se je prepirala z očetom; strast k gleda-

lišču jej je bila prirojena in v šestnajstem letu je pobegnila iz očetove hiše z neko gledališko igralko...

— Ali ne z igralcem? — pretrgal mu je Aratov besedo.

— Ne z igralcem, z igralko, s katero se je bila seznanila... Ta igralka je pa zares imela za pokrovitelja bogatega in starega gospoda, ki jo samo zato ni vzel, ker je bil oženjen — igralka je pa baje tudi bila omožena. — Dalje je Kupfer povedal Aratovu, da je Klara že pred svojim prihodom v Moskvo igrala v provincijalnih gledališčih; da se je, ko je umrla ta igralka (gospod je pa bil ali že prej umrl, ali se pa sešel z ženo — tega Kupfer ni dobro vedel...), seznanila s kneginjo, s to zlato žensko, katero ti, dragi moj Jakob Andrejič — pristavil je sočuvstveno pripovedovalec — nesi znal oceniti, kakor zasluži; da se nazadnje ponudi Klara za igralko pri gledališču v Kazanu — kjer so jo z veseljem sprejeli, če tudi je poprej zagotavljala, da nikdar ne zapusti Moskve. — Kazancem se je tako priljubila — da je čudo! — Pri vsakej predstavi so jo obsuli — z buketi in darili. — Žitni trgovec, najbogatejši mož v guberniji, podaril jej je tintnik. — Kupfer pripovedoval je vse to z velikim

navdušenjem, pa vendar ni pokazal nikake sentimentalnosti in večkrat je pretrgal svoje pripovedovanje z vprašanji: — Kaj se ti za to meniš?... ali: — Kaj hočeš s tem? — Aratov ga je poslušal z veliko pazljivostjo, zahteval je vedno več in več podrobnostij. Ko je bilo vse povedano, utihnil je Kupfer in za trud nagradil sebe s smodko.

— A zakaj se je otrovala? — vprašal je Aratov. — V časnikih je stalo...

Kupfer je mahal z rokama... No... no... tega ne morem povedati... Ne vem... Časniki pa lažejo. Klara se je spodobno obnašala... ljubimcev ni imela nikakešnih... Bila je preveč ponosna. Prevzetna je pa bila — kakor sam satan — in nepristopna. Trda kakor kamen! Verjami mi — saj sem bil dosti znan z njo — pa nikdar nesem videl solze v njenih očeh.

— „A jaz sem jo pa videl!“ mislil si je Aratov.

— Pa poslednji čas — nadaljeval je Kupfer — se je bila ona zelo spremenila: dolgočasna je bila postala, molčala je, po cele ure nesi spravil besede iz nje. Popraševal sem jo že: ali je vas razžalil kdo Katarina Semenovna? Ker sem poznal njeno prav, vedel sem, da razžaljenja prenašati ni mogla. Molčala je. Še celo uspehi na odru jo neso več veselili;

cijo. Zato je treba resnega premišljevanja, pa tudi trdne, odločne volje in dejanja, da rešimo najimennitnejši faktor države in dežele pogina, ki mu v malo letih preti, ako se zakonodajstvo ne loti sicer težavnega, a ne še zamujenega dela.

Po katerem potu bi se dalo rešiti to, posebno za nas Slovence životno vprašanje, razpravljati hočemo v prihodnjem članku

Rojakom v preudarek.

Da napredujoča kultura našega stoletja silno upliva na vse razmere in običaje, je dandanes obče priznana resnica. Nikjer pa ni ta upliv bolj očividni, nego v pogostih potovanjih našega občinstva. Še pred 40 leti čepeli so naši očetje neprenehoma v svojem obzidju; slavni modrijani, kakor Jm. Kant, neso nikdar zapustili svojega stalnega bivališča in, če je moral kdo n. pr. iz Ljubljane popotovati v Gradec ali celo na Dunaj, pripravljali se je na ta pot z mnogo večjo natančnostjo in skrbnostjo, kakor če bi danes se moral odpraviti v New York ali Rio Janeiro. Pred nekaj desetletji bilo je potovanje muka, dandanes postalo je vsakega omikanca prava potreba. Zlasti v vročem poletnem času pričinja se pravo ljudsko preseljevanje; vsi železniški vlaki so natlačeni radostnih potnikov, kateri zapuste zaduhlo mestno zidovje ter si poiščejo počitka v svežem planinskem zraku. Kdo bi mogel zanikati, da ima to jako ugodne nasledke za naše fizično in duševno zdravje! Truplo okreva v prosti naravi, duh pa se otrese v naročji prirode vsakdanjih skrbij in nadlog, mračno čelo se zvedri in blagodejni pokoj se uliva v vznemirjeno dušo.

Naravno je, da ima ta novodobna šega važne gospodarstvene nasledke za vse kraje, kamor se privale turistični tokovi. Tujci ne pridejo s praznimi rokami in njih hvaležnost za gostoljubni sprejem se izraža v gotovem denarju. Seljak, kateri jim je odstopil sobico v svoji koči, krčmar, kateri jih je hranil, deležna sta obilnega dobitka; poljedelcu ni treba iskati oddaljenega trga, da proda svoje pridelke, in tudi obrtnost in trgovina se lepo razvijata v veselem gibanju. Številke govore jasno: — ubogej Švici donesajo tujci vsako leto 100 milijonov frankov in po svoji vzglednej „Fremdenindustrie“ uvrstila se je neplodna deželica dandanes med najbogatejše države vsega sveta. Našim italijanskim sosedom pa prinašajo naravne lepote njih pokrajin in zakladi njih umetnosti leto za letom lepo svoto 200 milijonov. Opravičeno je tedaj vprašanje, če bi se kaj enakega, čeprav v manjši meri, dalo napraviti tudi pri nas, v slovenskih pokrajinah?

Tu moramo v prvi vrsti poudarjati, da so naše slovenske dežele od matere narave obdarovane s toliko krasoto, da jih smelo primerjamo najlepšim

krajem vse Evrope. Dokazov ne potrebujemo; le podajmo se jedenkrat v prelepo Savinjsko dolino, na podnožje Solčpaških planin, v prezanljivo podolnico bistre Soče, ali si oglejmo krasno gorenjsko stran, čarobni idil Blejskega jezera, divjo romantiko Savske doline in veličasten Bohinj: in srce se nam bode napolnilo s ponosnim navdušenjem za našo krasno domovino. Pa tudi geografska lega naših pokrajin je jako ugodna živahnemu prometu turistov. Naši gorski velikani so skrajni mejaši vzhodnih alp in v njih bisernih formah razodeva se še jedenkrat vsa divna lepota planinskega sveta, predno prehaja v jednolično nižavje in v puščarino sivega Krasa. Tedaj so naši planinski kraji naravno pribežališče bratu Hrvatu in tudi Tržaški bogataš bode se rad oddahnil v prijetnem hladu našega gorovja.

Naravnih pogojev za živahni promet tujcev je tedaj obilo — ali kako malo smo do sedaj storili, da bi porabljali svoje zaklade! Istina je, da se število obiskovalcev zlasti na Gorenjskem množi vsako leto, ali premnogi odhajajo, ker — ne najdejo primerenih prostorov, drugi zopet nas zapusté nezadovoljni, ker pogrešajo potrebni komfort, katerega je vsaki omkanec vajen. Pač se nahajajo tudi med nami razumni možje, kateri so dajali z vztrajno podjetnostjo lep vzgled celej okolici, in tem možakom splačeval se je njih trud. V tem oziru bil je za vso Kranjsko pravi uzor prerano umrl Val. Šturm. Kaj da se da storiti tudi v naših skromnih razmerah, pokazal je ta tipus gorenjske prebrisanosti in marljivosti v prijaznih Poljčah, kamor njegova gostoljubna hiša vedno še privabi na stotine hvaležnih tujcev. Ali njegov vzgled posnema se veliko premalo in v krajih, kateri so kakor ustvarjeni za poletne naselbine tujih gostov, kakor n. pr. v prelepih Gorjah, je vse mrtvo — ker so ljudje preboječi, da bi stezavali roke po denarju, katerega jim tujec prinaša v deželo.

Zaradi tega bi resno priporočali svojim rojakom, da se bolj energično lotijo plodunosne te obrtnije.

Vsaj ne treba velikanskih priprav! Nobenih gromadnih hotelov in penzionatov, niti kletarskega roja v črnem fraku in s stereotipnimi smehljaji — zadosti, da se tujcem pripravljajo čedne in zračne, prosto opravljene sobe, da se privošči utrujenim udom snažna postelja in lačnemu želodcu zdrava domača hrana, da se skrbi za senčnate nasade ter da se naravna krepkost našega planinskega naroda ne kaže v avitičnej surovosti, temveč v onem možatem ponosu, kateri ima tudi za tujca vsekdar dobro besedo in prijazen pozdrav. Ravnajte tako, rojaki, postopajte na ta način z došlimi tujci — in z navalom tujih gostov prihajalo vam bode bogastvo in oni kulturni napredek, kateri je tesno zvezan z gmotnim blagostanjem. — j—.

Politični razgled.

Notranje dežele.

V Ljubljani 22. avgusta.

V gallškem deželnem zboru, ki se sestane v 15. dan septembra, stavljal se bo predlog, da se izda jezikovna postava, katera ustanovlja, da je v Galiciji uradni jezik poljski. Jednak predlog vzprejet je bil že l. 1868, a tedanji minister notranjih stvari, dr. Giskra, odrekel je deželni zboru kompetenco ter ga ni predložil v Najvišje potrjenje. Poljaki imajo sicer cesarsko naredbo, ki zapoveduje upeljatev poljskega jezika v šole, urade in sodišča; a naredba se vsekdar lahko umakne, kar bi se posebnost tedaj utegnile zgoditi, ako pride centralistna stranka zopet na krmilo.

Vsled izjave hrvaške narodne stranke je baje stališče bana grofa Pejačevića zelo omajano in tudi sestanek sabora v septembru dvomljiv postal. Finančni ravnatelj David je banu oficijalno poročil, da bode odslej rabil pečat z magjarskim in hrvaškim napisom. — V Novi Gradiški so se tudi potrgali magjarski nadpisi raz uradnih sten ter snela magjarska zastava. Tudi iz Senja se čuje o silnih izgredih. — Mestni zbor Zagrebski prošil bode bana telegrafično za odstavljenje policijskega komisarja. Bivši mestni glavar Plušček prevzel je vodstvo politične sekcije; vodstvo magistratne policijske sekcije izročilo se je senatorju Zorac-u.

Vnanje države.

Srbska vlada se je na nepričakovan način izvila iz svojega škripca; ne velika ne mala skupščina se ne skliče, nego — izredna. Taka izredna skupščina ni družega nego podaljšanje že pretečene parlamentarne dobe bivše skupščine; ako so namreč nujni posli, skličejo se poslanci, kojih mandati so že potekli, da izvedejo, ker je nujnega. Po srbski ustavi pa se smejo k izredni skupščini samo jedenkrat sklicati, ter smejo le o predloženem programu sklepati, družega nič. Skupščinajem pa so potekli mandati že s 1. januarjem t. l. in, kakor vemo, pridržali so se bili že 31. decembra v izredni skupščini, kjer so ratifikovali srbsko-francosko trgovinsko pogodbo. Po ustavi se torej ne smejo več sklicati v izredno skupščino. Po vsej pravici se je tedaj pričakovalo, da se bodo razpisale volitve za malo skupščino, tem bolj, ker je itak že blizu doba navadnega sestanka. Vlada pa je sklenila razpisati volitve za izredno skupščino, dasiravno je to čisto kaj novega in v ustavi ne ustanovljenega. Opozicija vidi v tem činu prelom ustave ter trdi, da se je to samo zato zgodilo, da se skuša moč opozicije. Po njenih mislih si vlada kar ne upa razpisati volitev za navadno skupščino ter je predložiti pogodbo „conférence à quatre“ o iztočnih železnicah, ker bi utegnila vlado s prehodom na dnevni red strmoglaviti, ako celo posaditi v obtožni stan. V izredni skupščini pa se vladi ni bati; ona bode predloženo soglasno vzprejela ter se zopet razšla.

Političnim krogom bolgarskim zdi se jako verjetno, da se bodeta v kratkem sestala kneza črnogorski in bolgarski. Prilika za to se bode ponudila, ko se bode knez Nikita vračal iz Carigrada. — Pomilostenje bivšega ministra Cankova, da se sme zopet vrniti v svojo domovino bolgarsko, napravilo je dober utis po vsej deželi. Takoj po svojem prihodu v Sredec bil je Cankov od kneza v avdijenco sprejet, kjer mu je izrazil svojo zahvalo ter udanost.

Predstoječe potovanje rumunskega kralja Karla ter prvega njega ministra Bratianu na Dunaj smatra se v političnih krogih za znamenje, da želi Rumunska bolj trdno se nasloniti na Nemčijo in Avstrijo. — Vojno ministerstvo odposlalo je topničarskega polkovnika Maican-a na Angleško, da ustanovi z jedno ondukajšajih tovarnen prve pogoje za naročbo in izvedenje večjega števila topov.

Dopisi.

Iz Spodnje Štajerske 18. avg. [Izv. dop.] V dopisu o tajnej obravnavi proti jedino slovenskega jezika zmožnemu Kraiger-ju zaradi hudo delstva posilstva je dopisnik najvažnije podrobnosti, ki ne motijo tajnosti te obravnave, zamolčal, da se je namreč pri začetku te razprave na vprašanje predsednika, deželnega svetovalca gosp. Levičnika: so li vsi porotniki slovenskega jezika zmožni? porotnik g. Simlinger iz Maribora oglašil, da ne umeje niti jedne slovenske besede.

Posledica tega je bila, da je moral predsednik zagovor obtoženega in vsa dokazila v nemško pretolmačiti, in da je državni pravdnik g. Švinger

obsipali so jo z buketi... a ona se ni posmevala. Na zlati tintnik pogledala je samo jedenkrat — potem pa na stran. — Pritoževala se je, da prave uloge po njenem okusu nikdo ne spiše. In petje je popolnem opustila. Jaz, bratec, sem to zakrivil... povedal sem jej takrat, da ti v njenem petji ne najdeš vaje. Pa zakaj... se je otrovala — to mi je nerazumljivo. Da, in kako se ostrupila!...

— V kakej roli imela je ona največ uspeha? — Aratov bi bil rad zvedel, v katerej roli nastopila je ona poslednikrat — pa Bog ve, zakaj je vprašal drugo.

Zdi se mi, v „Gruni“ Ostrovskega. Pa zagotovim ti še jedenkrat, da ljubimcev ni imela nobenih! Premisli; stanovala je doma pri svoji materi... Pa take so kupčijske hiše: v vsakem voglu svete podobe in svetilnica pred njimi, povsod zoprn duh po plesni in kislini, v obednici pri stenah samo stoli in krvomolec (geranium) na oknih — a če pride kak gost — gospodinja viha nos, kakor bi bil prišel sovražnik. Kako bi mogla v takej hiši imeti ljubimce? Včasih še mene neso pustili notri. Dekla, močna baba v višnjevem sarafanu, z visečimi prsi, ustavi v prednji sobi vsacega — kričé: kam? — Ne, jaz ne razumem, zakaj se je ostrupila. Naveličala

se je živeti — končal je Kupfer filozofično svoja razsojevanja.

Aratov je sedel in povešal glavo. — Ali mi moreš dati naslov od te hiše v Kazanu? — rekel je nazadnje.

— Morem; pa kaj hočeš? — Ali misliš pisati tja?

— Morda.

— No, kakor veš. Samo starka ti ne bo odgovorila, kajti ne zna ne pisati, ne čitati. Morda sestra... O, sestra je učena. — Pa vender se čudim tebi. Kako si bil prej ravnodušen do nje... a zdaj se za njo tako zanimivaš! Vse to, dragi moj, prihaja od osamelosti.

Aratov ni ničesar odgovoril na to opombo in odšel je s Kazanskim naslovom v žepu...

Ko je on šel k Kupfru, videla se mu je na obrazu razburjenost, strah in pričakovanje... Zdaj je pa trdo stopal, gledal v tla, in klobuk imel je pomaknen na čelo; vsak mimogredoči ga je rado vedno ogledoval... pa on ni zapazil mimoidočih — ne tega, kar je bilo na bulvardu!...

„Nesčastnaja Klara! bezumnaja Klara“ — odmevalo je v njegovem srci.

(Dalje prih.)

porotnikom nemški plaidiral, toda ponavljal je pa tudi vse to, kar je porotnikom povedal, obtoženemu slovenski, in konečno, ko so porotniki sklep svojega glasovanja sodnemu dvoru že objavili, posluževal se je državni pravdnik v svojem nasvetu o kazni in na slednjo uplivajočih okolščinah samo slovenskega, obtoženemu jedino umljivega jezika.

Ta popravek je v popolno čast čislana državnega pravdnika potreben. Ker sta se ravno v tem zasedanju, za katero je bila, kar se še nikdar ni zgodilo, kakor smo čuli, velika večina iz kmetov za porotnike izžrebana, dva porotnika iz Maribora nahajala, namreč že omenjeni pa gosp. Schmidt, ki sta bila po svojih izjavah slovenskega jezika popolnoma nezmožna, nam daje ta prilika ob enem povod, merodajne kroge, posebno pa okrajno glavarstvo v Mariboru opozarjati, da je v prihodnje njih dolžnost pri naimenovanju za porotništvo sposobnih oseb paziti, da bodo te tudi slovenskega jezika zmožne.

Tudi jeden porotnik.

Domače stvari.

— (Na Ljubljanskem Gradu) upeljala se je novost. 15 let obstoji že kaznilnica na Gradu in ves ta čas peli so kaznenci pri službi božji slovenski. Letos pa je oskrbništvu zaukazalo, da se mora o tako zvanih cesarskih dneh po maši cesarska pesen nemški peti. Tako se je zgodilo dne 18. t. m. In vender je — na našo žalost — ogromna večina kaznencev na Gradu slovenska, Nemec pa samo jeden in še ta protestant, ki se ne udeležuje katoliških obredov. Iz srca privoščimo Nemcem to najnovejšo pridobitev in protestovali ne bomo, ako te svoje proselite spravijo tja gori v „Reich der Gottesfurcht“. V zahvalo damo jem celo vse neprostovoljne stanovnike v prisilnej delavnici in vse one ženske, ki so v kaznilnici v Begunjah.

— („Strah je vrag.“) Kakor piše „Pozor“, je g. David v 14. dan t. m. na opombo nekega gospoda, da bi najbolje bilo, da se nezakoniti grbi raz finančne urade tiho in po noči, kakor so bili obešeni, zopet snamó, ker bi sicer utegnili biti krvavih glav, odgovoril oholo: „Samo neka dodju, bit će krvavih glavah!“ Dan pozneje pa, ko je pričela demonstracija, upalo je Davidu srce tako silno, da je samega strahu obolel.

— (Himen.) Gosp. Fran Veršec, c. kr. notar v Sevnici poročil se je te dni z gospico Heleno Debevčevno iz Kamnika.

— (Vabilo k veselici), katero prirede dijaki v Vrhnjski Čitalnici v nedeljo dne 26. avgusta 1883. Spored: 1. Pozdrav. 2. Majer: „Tičica gozdna“, čvetospev. 3. Hajdrih: „Hercegovska“, zbor. 4. Verdi: „Ballo in maschera“, za glasovir in gosli. 5. Pogačnik: „Srce sirota“, samospev s sprem-ljevanjem na glasoviru. 6. Kreutzer: „Večerna“, čvetospev. 7. Gluh mora biti. Burka v jednom dejanji. Ples. Ustopnina 40 kr., za dijake 20 kr. Čisti dohodek namenjen je ljudske šoli na Vrhniki. Začetek ob pol 8. uri zvečer. V nedeljo popoldne ob 3. uri čakal bode pri Maliči Vrhnjski omnibus, da odpelje č. Ljubljanske goste k besedi. K obilnej udeležbi vabi odbor.

— („Savinjski Sokol“) napravi v nedeljo dne 26. t. m. izlet na Rečico s sledečim sporedom: „Sokol“ zberó se ob 2. uri popoldne v Mozirski Čitalnici. Odhod točno ob 1/3 uri. Prihod na Rečico ob 4. uri. Pozdrav od strani ognjegasilcev Rečičkih. Odzdrav „Sokola“. Javna telovadba. Petje in ples. K tej veselici vabi društvenike in druge rodoljube najljubše odbor.

— (Vinska trta) na Dolenjskem in Bizeljskem prav lepo kaže in nadejati se je tako izvrstnega, če ne boljšega pridelka kakor 1879. leta. Saj je pa že skrajni čas, da se napolnijo že večinoma prazni sodi z žlahtno vinsko kapljico in tako onemogoči umetna brozga, ki se že skoro povsod prodaja in toči. Dobre vinske letine bodo najpred izpodrinile škodljivo umetno vino.

— (Za pogorelce v Koritnici) na Goriskem (škoda cenjena na 20.000 gld.) dovoljeno je nabiranje prostovoljnih doneskov, ki naj se pošiljajo na c. kr. okrajno glavarstvo v Tolminu.

— (Potovalni zbor „Slovenskega društva“), ki je bil določen na 26. dan t. m. pri Sv. Ani v Slov. goricah, moral se je odložiti.

— (Trtna uš) zaplodila se je z Bizeljskega že v Zagaj pri sv. Petru pod sv. Gorami.

— (Obiskovanje toplic.) Po najnovejših podatkih došlo v Krapinske toplice 1421, v Lipik 933, na Slatino 1623, v Laški trg 525, v Varaždinske toplice 2611 gostov. Koliko tujcev je došlo v razne kraje na Gorenjskem hladit se, o tem ni nikakih izkazov, in vender bi bili zanimljivi.

— (Razpisani službi.) Davkarskega preglednika v X., eventuelno začasna služba davkarskega pristava v XI. razredu pri c. kr. davkarijah na Kranjskem. Prošnje do 10. oktobra na c. kr. finančno ravnateljstvo v Ljubljani. — Učitelja na jednorazrednici v Morovci. Plača 400 gld. na leto in stanovanje. Prošnje do 1. sept. t. l. na okrajni šolski svet v Kočevji.

Telegrami „Slovenskemu Narodu“:

Košice 22. avg. Nadvojvoda Albrecht došel semkaj in bil prisoten pri vojaških vajah.

Dunaj 22. avgusta. Ekspedicija na severni pol došla semkaj, na kolodvoru vzprijeli so jo civilni in vojaški dostojanstveniki, mej njimi glavni pobočnik cesarjev Plönnies in podpredsednik državnega zbora baron Gödel-Lannoy. Župan pozdravil ekspedicijo v imenu prebivalstva. Pomorski častnik Wohlgemuth odgovoril. Glavni tajnik geografske družbe Lenz čestital je došlecem na uspehih. Potniki bili so pri vožnji v hôtel simpatično pozdravljeni.

Zagreb 22. avgusta. Mestni zastop in odbor meščanov izjavljata, da prebivalstvo pripoznava skupni grb, da prevzameta obe korporaciji jamstvo za vzdržanje miru, ako se na finančnih zgradbah razobesijo uradne table z skupnim grbom in hrvatskimi napisi. Ob enem se prosi vlada, da umakne naredbe, s katero se je za Zagreb imenoval vladni komisar. Hrvatski listi pišejo jako spravljivo.

Zagreb 22. avgusta. V Zlatarji in v Zagorji nemiri kmetov zaradi posipanja cest. Žandarji napravili mir. Pogreb vsled rane umrlega mizarja Stiploška vršil se v redu. Potrjuje se, da prideta semkaj dva ogerska polka. Vsi krogi pričakujejo ukrepe ministerskega sveta.

Poreč 22. avgusta. V včerajšnji seji deželnega zbora skušal je poslanec Laginja govoriti v hrvatskem jeziku, a vsakokrat bil je ustavljen po grozovitem krik in kričanju. Galerijo so izpraznili in večina ostavila je dvorano. Pozneje bila tajna seja. Od strani slovanskih poslancev govorili so Laginja, Šterk in Križanec o verifikaciji volitev. Vse zaman. Volitve Spinčiča, Križanca in Šterka so se ovrgele. Po seji bili so slovanski poslanci z žvižganjem vzprejeti in z mačjo godbo spremljani do svojih stanovanj. Policije ni bilo videti.

Berolin 22. avgusta. „Norddeutsche Allg.“ kazoč na pojave francoskega časopisja in na oznanjevanje osvete (revanche) pravi, da se s tem Francoska kaže kot jedina država, ki hoče motiti evropski mir. Tako stanje se brez ozbiljene nevarnosti za mir ne more vzdržati, ker se ne vidi naprej, bodo li in kako dolgo to brezvestno agitacijo zadrževali jezovi vnanjega miru.

London 22. avgusta. V včerajšnji podunavske konferenci podpisali so podunavsko pogodbo člani konference izimši turškega odposlanika in drugih, ki še neso dobili pooblastil. Odposlanikom ne bode več treba zborovati.

P. n. gosp. volilcem Metliškega in Črnomaljskega okraja!

V nedeljo 26. avgusta t. l. mej 2. in 4. uro popoldne bodem „Pri treh farah“ pri Metliki na vrtu gosp. Matijašiča poročal o

preteklem zasedanju državnega zbora. K temu shodu najljubše vabim vse gg. volilce.

Willem Pfelfer,
državni poslanec.

Narodno-gospodarske stvari.

Tovarna Jeločnikova v Ljubljani.

Nikdar se važnost obrtnije za blagostanje in napredek narodov ni toliko in vsestransko poudarjala, kakor ravno v naši dobi, ker vsakdo živo čuti, da je kakor blagostanje tako tudi narodni razvoj zavisen od obrtnije in trgovine. Ko bomo v tej zadevi stali na lastnih nogah ter se oprostili, kolikor možno, politično nasprotnih obrtnikov, ko bomo, kakor zdaj že dober del trgovine, imeli tudi v glavnih in nam pristopnih strokah lastno obrtnijo, tedaj še le bodo vremena se nam zjasnila.

Za tega delj smo, ogledovaje razstavo domače obrtnije v realnem poslopju, prav živo obžalovali, da je bila keramika tako malobrojno zastopana, da si ima Kranjska vse pogoje za te vrste obrt. Razen Mlake pri Komendi in Dolenje vasi se ni nihče oglašil.

Da bi se povzdignila domača keramika, dovolila se je pred kakimi tremi leti, ko so se v deželnem zboru ustanovile štipendije za obrtnijske nadaljevalne šole, po nasvetu poslanca iz Ribniške doline, kjer je „lončena“ obrtnija doma, ustanova za obrtnega učenca, ki bi šel na keramično nadaljevalno obrtno šolo v Iglavo. Ne znamo, se je li ustanova oddala, ali ne, tudi nismo imeli prilike opazovati, je li keramična obrtnija v Ribnici znatno napredovala: toliko smo se pa osvedočili, da, kar se keramičnih proizvodov skozi Ljubljano prenaša in prevaža, pri vseh prevladuje večinoma stari neokusni, neukretni slog, bodisi pri piskr h, skledah, krožnikih, pečeh in itd. Nekaj prav pičlega napredka se vidi, a ta je bore mali v našem veku, ko vse hiti z železnično in električno hitrostjo naprej.

V očigled temu neugodnemu stanju, tem nedostatom mora pač vsak domačin, vsak prijatelj domače obrtnije z veseljem pozdravljati podjetje gosp. Antona Jeločnika, ki je jedva pred letom dni kupil zanemarjeno F. Legatovo lončarico na Trnovskem pristanu številka 4 in jo tako preustroji, obnovil in razširil, da je dan danes prava pravcata tovarna za peči in glinaste izdelke, pristna tovarna, v katerej se izdelujejo razni proizvodi iz gline, ki se giedé dobrega sloga, finega okusa, lepega, solidnega in trpežnega dela, razno-terosti in cene morejo v spored staviti z enakim blagom avstrijskim in moštavskim.

Kdor se ne zanima za razna dela v delalnicah, kako se presnavlja glina in sili vzprejeti gotovo obliko in bojo, katera se potem v žarnem ognju utrdi itd., naj se potruji samo v prostrano, z raznimi proizvodi tovarne napolneno zalogo in po le površnem ogledu priznaval bode, da se tu izgotavlja jako lepo in okusno blago. Dvobojni iz šesteroogelnih plošč sestavljeni tlak, ki je poseben praktičen za kuhinje in veže itd., napravil se je doma. In te prelepe peči, ki stoje ob stenah od najfineje snežnobe (Porcellan Email-Glasur) do najnavadnejših, v raznih dimenzijah in v vseh barvah, ki so keramiki pristopne, v staro-nemškem slogu, à la rococo, renaissance itd., razni ornamenti iz „terracotte“ za stavbe, cevi za vodovode in toplovode, vse zgotovlja se v tej tovarni. Za peči izdelal je vse načrte mestni inženir g. Duffé, po teh načrtih napravili so se uzorci (modeli), po uzorcih peči. Zaradi tega vidi se pri vseh izdelkih razen popolnem pravilne risarije tudi izredno dober okus in bode na ta način zgotovljena peč vsacemu salonu v poseben kinč.

Izdelujejo se v tej tovarni tudi kaj lične statuete iz terracotte za vrte, dvorišča, veže, kakor: Štirje letni časi, Apolo, Muzika, Flora, Faust, Gretchen, Poezija, Venera, Hebe itd., raznovrstne lepe vaze za cvetlice, pečnice (kahle) za kopeli, ki so posebno trpežne in ostanejo vedno snažne in sploh vsi predmeti, ki spadajo v keramiko.

Vse, kar se proizvaja v tej tovarni, je lepo, ker se dela vseskozi po novih načrtih in uzorcih in ker se razen na solinost in trpežnost gleda tudi na lepo obliko in dober okus. Kdor si ogleda omenjeno zalogo, bo te z veseljem pritegnil naše oči in soglasil bode z nami, da so vsi izdelki v posebno čast domače obrtnije kakor tudi gosp. Jeločniku, ki je v razmerno kratkem času pokazal, kaj zamore neumorna delavnost in energija združena z inteligenco. Priporočamo tedaj najtopleje podjetje g. Jeločnika vsem narodnjakom in vsem prijateljem lepega in okusnega dela in zagotavljamo, da nikomur ne bode žal, ako si ogleda g. Jeločnika tovarno.

V nedeljo dne 2. septembra 1883. l.

napravijo

Notranjski rodoljubi

skupno

VELIKO NARODNO SLAVNOST

pod milim nebom v Postojini

z govori, petjem, vojaško godbo, loterijo in z
domačim razveseljevanjem sploh,v spomin 600letne zveze kranjske dežele s slavno Habsburško rodovino
in na korist

vseslovenskemu „Narodnemu domu“ v Ljubljani.

Začetek ob 1/2 4. uri popoldne.

PROGRAM:

I. Govori, petje in vmes vojaška godba.

1. Pozdrav predsednikov.
2. Habsburžani in Slovenci — g. A. Obreza.
3. Jenko: „Naprej“ — zbor.
4. „Narodni dom“ — g. Jan. Resman.
5. G. Eisenhut: „Ustaj rode“ — zbor.
6. O potrebi in koristi branja in domačih društev — g. dr. J. Stemberc.
7. Hajdrih: „Jadransko morje“ — zbor.

II. Dobrodelna loterija.

Leta obsega sto lepih, dragih in obče jako primernih dobrot: plemeno junico, drobnico, dragocena pohištva, koristna kmetijska orodja in gospodarske stroje, knjige, sreberno itd.

Loz za loterijo velja 10 kr.; dobivajo se ti pri raznih poverjenih domoljubih po vsej Notranjski in na dan veselice na nje prostoru.

III. Domače razveseljevanje na planem.

Reditelj tej točki bode vrli „Ljubljanski Sokol“ iz posebne domoljubne prijaznosti; isto tako pomorejo gibčni „Tržaški Sokol“ in slavno-znani narodni pevci iz Ljubljane našim trudoljubim pevcem.

Rojaci! Čast cele napredne Notranjske zavisi od srečnega uspeha tega narodnega praznika. Pokazimo zavedno svetu svojo slovensko zvestobo in udanost! Napišimo zatorej vse moči in stavimo svojo domovinsko dolžnost za monument vseslovenske narodne zavesti, za „Narodni dom“.

Gledaj in strmi prijatelj in nasprotnik ta dan, kaj premore živo in dejansko domoljubje.

V Postojini, dne 12. avgusta 1883.

Dr. Jurij Stemberc, Ignacij Gruntar,
predsednik. podpredsednik.

Edvard Dolenc, Vekoslav Domicelj, Ignacij Docrat, Fran Hren,
Hinko Kavčič, Fran Križaj, Josip Lavrenčič, Adolf Obreza,
dr. Ivan Pitamic, Ivan Resman in Fran Sterle,
člani ožjega odbora.

Tujci:

20. avgusta.

Pri Slovci: Jerala iz Trsta. — Löwy z Dunaja. — Mazzuro iz Zagreba.

Pri Matije: Novak z Dunaja. — Hrtubej iz Trsta. Czek iz Idrije.

Umrlji so v Ljubljani:

14. avgusta: Klementina Hirt, stotnikova hči, 20 let, Gruberjeve ulice št. 4, za mrzlico vsled rane.

16. avgusta: Teodor Mathian, mizarjev sin, 5 1/2 let, Dunajska cesta št. 14, za božjastjo. — Albin Samec, čevljarjev sin, 1 1/2 leta, Poljanska cesta št. 18, za kašljem.

V deželni bolnici:

12. avgusta: Štefan Dobrave, delavec, 28 l., za krčem vsled rane.

13. avgusta: Jožef Košir, delavec, 74 let, za oslabljenjem.

Naznanilo in priporočilo.

Visoko častitej duhovščini in slavnemu občinstvu sploh naznanjam, da sem po smrti svoje stare matere, gospé Franciške Šupeve-eve, prevzel njeno dobro znano

svečarijo,

katero bodem vodil pod sedanjo firmo:

Fr. Šupevc.

Zahvaljeval se za ranjke izkazano zaupanje, priporočam se uljudno visoko častitej duhovščini in slavnemu občinstvu, da tudi mene blagovolé počastiti z mnogimi naročili, ker so ranjka stara mati toliko izgovljenega blaga zapustili, da mi je mogoče takoj vsakej želji ustreči. Zago-tavljam pa tudi, da v prihodnje poleg dosedanje firme ostanejo tudi dose-danji izkušeni in vestni delavci, dosedanje nizke cene, dosedanja točna in natančna postrežba in dosedanje — popolnem čisto in nepokvar-jeno blago.

Z najodličnejšim spoštovanjem

Josip Bernard mlajši,
vnuk ranjke Fr. Šupevc.

(535—4)

Meteorologično poročilo.

Dan	Čas opa-zovanja	Stanje barometra v mm.	Tem-peratura	Ve-trovi	Nebo	Mo-krina v mm.
21. avg.	7. zjutraj	739-21 mm.	+ 13-2°C	brezv.	megla	0-00 mm.
	2. pop.	737-90 mm.	+ 25-6°C	sl. svz.	jas.	
	9. zvečer	738-78 mm.	+ 18-0°C	brezv.	jas.	dežja.

Srednja temperatura + 18 9°, za 0-4° nad normalom.

Tržne cene v Ljubljani

dne 22. avgusta t. l.

	gld.	kr.
Pšenica, hektoliter	8	12
Rež,	5	4
Jčmen	4	6
Ove,	2	76
Aide,	4	71
Proso,	5	36
Koruza,	5	60
Leča	8	—
Grah	8	—
Fižol	10	—
Krompir, 100 kilogramov	—	—
Maslo, kilogram	—	96
Mast,	—	88
Špeh frišen	—	72
„ povojen,	—	78
Surovo maslo,	—	85
Jčica, jedno	—	2 1/2
Mleko, liter	—	8
Goveje meso, kilogram	—	60
Telečje	—	58
Švniško	—	62
Košanovo	—	30
Kokoš	—	35
Go'ob	—	17
Seno, 100 kilogramov	1	96
Slama,	1	60
Drva trda, 4 kv. metre	6	40
„ mehka, „ „	4	20

Dunajska borza

dne 22. avgusta t. l.

(izvirno telegrafsko poročilo.)

Papirna renta	78	gld.	60
Srebrna renta	79	30	—
Zlata renta	99	50	—
5% marenca renta.	93	40	—
Akcije narodne banke	837	—	—
Kreditne akcije	293	—	—
London	119	80	—
Šebro	—	—	—
Napol.	—	50 1/2	—
C. kr. cekini	—	65	—
Nemške marke	—	40	—
4% državne srečke iz l. 1854	250	gld.	120
Državne srečke iz l. 1864.	100	gld.	170
4% avstr. zlata renta, davka prosta.	99	85	—
Ogrska zlata renta 6%	119	90	—
„ „	88	60	—
„ papirna renta 5%	87	10	—
5% štajerske zemljišč. odvez. oblig.	103	—	—
Dunava reg. srečke 5%	114	25	—
Zemlj. obč. avstr. 4 1/2% zlati zast. listi	118	15	—
Prior. oblig. Elizabetine zapad. železnice	—	—	—
Prior. oblig. Ferdinandove sev. železnice	105	—	—
Kreditne srečke	100	gld.	173
Rudolfove srečke	10	21	—
Akcije anglo-avstr. banke	120	111	50
Tramway-društ. velj.	170	gld.	227

VIZITNICE

priporočila

„NARODNA TISKARNA“
v Ljubljani.

Dijaki

sprejmo se v dobro oskrbo in nadzorovanje, tudi v samo stanovanje, na Poljanah v Kapiteljskih ulicah št. 13, II. nadstropje na desno. (559)

MATEVŽ ZENKO,

suknostrižec v Novem Mestu,

v hiši gosp. Recel-na št. 142,

se priporoča za vse v to stroko spadajoče delo; tudi snaži in barva obleko po prav nizki ceni. (558—1)

Veliko dobrih, z železnimi obroči kovanih

vinskih sodov

in jedno

(552—2)

kaso

proda Ana Stranetzky, posestnica v Idriji.

Umetne

(234—36)

zobe in zobovja

ustavlja po najnovejšem ameriškem načinu brez vsakih bolečin ter opravlja plombovanja in vse zobne operacije

zobozdravnik A. Paichel,

poleg Hradeckyjevega mostu, I. nadstropje.

Salicyl-ustna voda,

uspešno sredstvo proti vsem boleznim v ustih in na zobeh, ohrani prijetni duh in naravno bojo zob; ste-klenica po 40 kr.

Anatherin-ustna voda

po 60 kr.

Zobni prašek

po 40 kr.; priznano najboljšo sredstvo za čiščenje ust.

Dr. Pfeffermann-ova

zobna pasta

v škatljah po 1 gld. 25 kr.

Dr. Popp-ova ustna voda

po 1 gld. 40 kr. prodaje (291—6)

G. PICCOLI,

lekarnar v Ljubljani, na Dunajskej cesti.

Zahvala in priporočilo.

Zahvaljujem se prečastitim gg. trgovcem in slavnemu p. n. občinstvu za meni do sedaj izkazano zaupanje, priporočam prečastitim gg. trgovcem svojo izvrstno urejeno

apreturo za sukno,

slavnemu občinstvu pa svojo po polnem na novo osnovano

kemično spiralnico,

v katerej se nerazparane moške in ženske obleke, obleke za plese in vizite, šali, tapcirarsko blago, pregrinjala z vsemi okraski, ne da se isti zmanjšajo ali pa zgubé prvotno barvo in obliko, lepo očedijo. Isto tako se lepo očedijo obleke od baržuna in raznega blaga, plašči, janke, katere so obšite s čipkami ali kožuvinno, uniforme z baržunastim okrašenjem ali vezenjem, ako so se pomečkale, oprasile ali po dežji poškodovale, tudi ako so se onesnažile s fir-nežem ali črnolom. Zastori se sprejmo pri meni za pranje in se potem nategnejo, kakor so bili prvotno, jako lepo, ne da se raztrgajo. — V mojej

ličnej barvariji

sprejema se različno blago, s svile, bombaža ali pomešano, čipke vsake vrste, rute s krepona, pregrinjala, tapcirarsko blago, blago s pliša, damasta in ripsa. Tudi se pobarvajo različne obleke za gospode in gospé, ženski paletoti in de-ževni plašči, ne da se isti razparajo ali pa da postanejo manjši, v vsakej barvi, katera se želi.

Za mnogobrojna naročila se priporoča

z odličnim spoštovanjem

JOSIP REICH,

Poljanski nasip, Ozke ulice št. 4, v Ljubljani.

(546—2)